

תצפית זני אמרנטוס

גבי צוברי – מו"פ ערבה

אמרנטוס ממשפחת הירבוזיים מוכר לנו כעשב רע בשדות. זנים מתורבתים רבים ממשפחה זו נמצאים במסחר במופע שיבולתי או תלוי בגוונים של צהוב עד סגול ומשמישים בסידורי פרחים גדולים ובבוקטים. השנה נבחנו בתחנת "יאיר" 13 זנים מארבעה מינים הנבדלים זה מזה במופע ובגודל כפי שנתאר להלן.

מהלך התצפית

ב- 3/10/2000 זרענו בתחנת "יאיר" 13 זנים של אמרנטוס כמפורט בטבלה 1. השתילה נעשתה בחממה ובשטח פתוח (ש.פ.) בתנאי יום ארוך ויום טבעי. שבועיים לאחר הנביטה ביצענו דילול של שתילים, השארנו 100 במ"ר. תאורה להארכת יום ניתנה עם נורות ליבון 100 ואט מחזורית 5/15 משך 8 שעות במרכז הלילה.

טבלה 1: רשימת הזנים שנבחנו

קוד	מין	זן
1	Paniculatus	Red cathedral verbeterd
2	Paniculatus	Hot biscuits
3	Paniculatus	oeschberg
4	Paniculatus	Bronze standard
5	Paniculatus	Split personality
6	Caudatus	Red octopus
7	Caudatus	Red
8	Caudatus	Pong tails
9	Caudatus	Vieidis
10	Caudatus	Rosarg
11	Hypochondriacus	Pigmy torch
12	Hypochondriacus	Green thumb
13	Chlorostachys	Green spire

טבלה 2: אפיון הזנים ע"פ מראה

זן	גודל עלווה	גוון עלווה	מבנה תפרחת	גוון תפרחת	הערות
1	בינונית	סגולה	זקופה	סגולה	כיווצים בעלים
2	גדולה	ירוקה	זקופה	חרדלית	אפיל מכולם
3	בינונית	בורדו	זקופה	בורדו	עדין
4	בינונית	ירוקה	זקופה	ברונזה	בכיר, קצת מאסיבי
5	גדולה	ירוקה	זקופה	מגוונת ירוק סגול	אפיל, כבד
6	גדולה	ירוקה	נשפכת	ורודה	מופע של מחרוזת
7	בינונית	ירוקה	נשפכת	סגולה	מופע שיבולתי נשפך
8	גדולה	ירוקה	נשפכת	סגולה	דומה ל- 7 אפיל ממנו
9	בינונית	ירוקה	נשפכת	ירוקה	
10	גדולה	ירוקה	נשפכת	ורודה	
11	בינונית	ירוק סגול	זקופה	בורדו	
12	בינונית	ירוק חי	זקופה	ירוק חי	
13	קטנה	ירוק כסוף	בינונית	ירוק כסוף	

זנים מועדפים:

3 – מעניין במופע ובצבע, טוב בש.פ. ללא תאורה.

11,12 – מעניינים בצבע ובמופע, טובים בש.פ. ללא תאורה, מעט נמוכים בגובה.

13 – באופן בולט פוטנציאל גידולי רק בש.פ. בתוספת תאורה (הכי קרוב במופע שלו לירבוז הבר), מאוד נמוך ומתפצל בכל הטיפולים האחרים.

טבלה 3: איפיון הזנים בשטח פתוח בתאורה ובשטח פתוח ללא תאורה ע"פ מועד קטיף יבול ואיכות

13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	ש.פ. + תאורה
11/1	7/12	7/12	11/1	11/1	11/1	11/1	11/1	11/1	7/12	11/1	11/1	11/1	תחילת קטיף
65	70	70	100	98	108	100	101	194	97	96	114	98	יבול במ"ר
190.8	91.2	98.8	204.2	206.0	212.4	214.0	203.4	184.3	152.3	167.0	210.0	192.6	אורך ענף ממוצע (ס"מ)
167.6	139.4	119.3	210.8	182.9	221.8	240.5	222.2	176.5	103.7	248.4	209.1	304.2	משקל ענף ממוצע באורך 80
40.9	33.1	26.6	45.8	50.4	37.0	53.6	68.4	36.7	31.5	48.6	42.5	52.8	ממוצע של גובה תפרחת (ס"מ)

13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	ש.פ. ללא תאורה
7/12	17/11	17/11	21/11	21/11	21/11	21/11	21/11	21/12	17/11	17/11	21/12	17/11	תחילת קטיף
	80	78	72	72	56	84	81	90	88	83	98	81	יבול במ"ר
	61.5	59.5	119.5	109.6	102.9	110.3	116.3	202.3	82.2	62.8	180.5	96.1	אורך ענף ממוצע (ס"מ)
	45.9	60.0	111.5	97.4	105.0	84.6	102.7	240.6	46.9	45.0	166.5	75.6	משקל ענף ממוצע באורך 80
	18.2	19.3	12.2	14.2	12.2	12.4	19.1	35.3	22.9	20.9	34.0	16.9	ממוצע של אורך תפרחת (ס"מ)

טבלה 4: אפיון הזנים בחממה בתאורה וללא תאורה ע"פ מועד קטיף, יבול ואיכות

13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	חממה + תאורה
11/1	11/1	11/1	11/1	101	11/1	11/1	12/1	11/1	7/12	11/1	11/1	11/1	תחילת קטיף
89	97	97	110	93	105	100	105	100	95	109	110	83	יבול במ"ר
240.0	129.3	128.3	262.3	275.4	241.8	223.8	248.2	259.2	188.5	187.9	270.7	219.9	אורך ענף ממוצע (ס"מ)
98.4	236.1	203.3	230.0	104.8	193.9	147.8	158.4	197.6	113.1	152.1	188.4	190.1	משקל ענף ממוצע באורך 80
63.8	55.7	51.4	41.0	65.0	38.3	49.4	82.6	58.8	35.6	43.6	53.6	54.2	ממוצע של אורך תפרחת (ס"מ)

13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1	חממה ללא תאורה
21/11	17/11	17/11	21/11	21/11	21/11	21/11	21/11	21/12	17/11	17/11	7/12	17/11	תחילת קטיף
66	77	74	80	85	82	84	83	80	97	87	69	83	יבול במ"ר
57.5	63.8	63.8	128.0	123.4	146.2	151.4	152.9	212.0	134.7	94.0	182.5	107.5	אורך ענף ממוצע (ס"מ)
45.3	51.5	51.2	111.4	97.0	107.2	117.6	96.8	218.2	55.6	53.0	117.3	61.5	משקל ענף ממוצע באורך 80
15.0	21.4	22.8	8.2	9.5	11.2	13.7	18.1	40.4	36.1	24.6	22.3	16.9	ממוצע של אורך תפרחת (ס"מ)

במבחן זה היו ארבעה מינים של אמרנטוס. במין Caudatus היו 5 זנים המאופיינים בזה שהתפרחת שלהם תלוייה כלפי מטה והיא מתארכת מאוד אם משתהים עם הקטיף. מרבית הזנים היו גדולים וכבדים מאוד ואינם אטרקטיביים ליצוא אלא לשוק מקומי. הזנים שנמצאו מתאימים מבחינת איכותם וגודלם הם הזנים : oerchberg (3), green thumb (12), pigmy torch (11).

בית הגידול שנמצא מתאים ביותר בתקופה זו לזנים הנ"ל היה שטח פתוח ללא תאורה. מנתוני טבלאות 3 ו-4 ניתן לראות כי תוספת תאורה גרמה לדחייה של הפריחה ובכך גרמה למרבית הזנים לגדול וגטטיבית הרבה מעבר לנדרש וזאת ניתן לראות באורך הענפים ובמשקלם בשני בתי הגידול. במעבדת טנדלר נבדקה התמיסה המתאימה ביותר לפרחי הקטיף ונמצא כי תמיסה חמוצה בתוספת S.T.S בריכוז 0.1% נתנה את התוצאה הטובה ביותר.

התמיסות המומלצות הן : ויטקס 3 בריכוז 0.3% או טוג 3 בריכוז 0.3% או טוג 4 בריכוז 0.4% בתוספת S.T.S 0.1%